

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, November' 9-dikén 1819.

Nagy Britannia.

Oktober' 22-dik napján ily czikkely fordult elő a' Ministeri Kurirban: —

„Az Ország' külömbkülömb részeiből a' népzendülésnek gyarapodásáról beérkező tudósítások, mint várni lehet, naponként fontosabbak kezdenek lenni. A' Radikálisok, azon serkentődés által, mellyet köztök egy maroknyi, általok megsalátott bolond Whigeknek hazájok lett állása okozott, örömmel eltöltődven, már nem is titkolják a' magok undorodásra méltó plánumaikat, hanem nyilván 's minden palástolás nélkül beszélnek, hogy a' Revolúzió el volna kezdődve. —

„Valahol tsak a' támadás' lelke a' Constitutzió ellen legfőbbképpen uralkodik, ott minden egyeresen és törvényesen gondolkodó emberek jól érzik annak szükséges voltát, hogy, mint magános emberek, minden tőlök kitelhető eszközöket elő kell venniük, a' végre, hogy magokat azon veszedelemtől védelmezzék, a' melytől félnek. —

„Ha a' gonoszok összeesküsznek a' jóknak össze kell tsatolni magokat — e' volt a' Burke' előérzéssel teljes intése. De mit használnak tsak magános (egyegy) embereknek iparkodásaik egy oly felfegyverkezett népnek nyilvánvaló ereje ellen, a' melly tsak azon jártaja elméjét, hogy a' mások' tulajdonát miként tehesse semmivé, 's miként forgathasson-fel mindent, a' mi az ő zabolatlansága elejébe gátat tehet? Sikeres

segedelem ezen szempillantásban tsak egyedül áltól jöhet, kinek kezeibe a' Constitutzió a' Státus erejét adta, és mi reszketve tekintenénk ezen irigylésreméltó Országnak sorsára, ha Országlászcükünk részéről a' vigyázóságnak és bátorságnak dolgában legkissebb fogyatkozást észre vennénk.

„A' Frantzia Monárkiát a' Ministerek' félenksége 's vigyázatlansága tette ki azon nép' dühösségének, melly a' maga Királyát a' thronuson kitsufolta. Ha annak Országlószeke a' maga erejét jókor összeszedte volna, nem omlott volna ki az a' sok vérözön, melly későbbre a' thronust és az oltárokat felforgatta. —

„Mi szerentséseknek tartjuk hazafi társsinkat, azért, hogy Országlószcükünk tökéletesen által látja azon veszedelmet, melly által fenyegettetünk. Az, hogy ő, a' Parlamentumot (idő előtt) összehivatta, nyilvánóságos bizonyysága vala annak, hogy érezte, hogy melly veszedelmes fenyegetődzéseikkel teljes legyen a' mostani idő, 's mi semmit nem kételkedünk affelől, hogy Országlószcükünk, addig is, míg a' Parlamentum' tagjai, tanátskozásaikhoz hozzá foghatnának, meg nem fog szünni a' mi új Katilináinknak vad iparkodásaikkal megegyező lépésekkel a' czél felé sietni. —

„Ármádánknak megkevesített állapotjára nézve, mint elővigyázási eszköz, elkerülhetetlenül megkivántatik az, hogy az Ország' fegyveres ereje haladék nélkül 10,000 emberekkel neveltessék, a' melly legfogatosabban, és legkevesebb

költséggel úgy hajtathatik végre, ha azok a' nyugodalomban élő katonák, kik a' Statustól most is valami jót (penziót 's egyebet) vesznek, valóságos szolgálatra előhivattatván, hasonlóképpen penzióból élő tisztek' vezérlése alá rendeltetnek. Ezek a' Haza' [h]istoriájában magokat ily nevezetesekké tett Veteránusok, annak belső oltalmaztatásában is ugyan azt az erőt fogják kifejteni, mellyet külső díszösségének megtartatásában kimutattak.

„De ezen Veteránusokon kívül egy része még a' lábönálló katonaságnak is haszonra fordíthatatik, a' mellyel úgy lehet véghez vinni, hogy a' városokban és hajóépítő mivhelyeken lévő őrző vagy strázsáló száraz katonaság' helyébe tengeri katonák állíttatnak, a' melly végre minden tengeri Kompaniák 20 embereikkel szaporíttatván, ez által is 11,600 emberekkel fog a' fegyveres erő nevedni. —

„Készen vagyunk mi már arra is, hogy a' fegyveres erőnek neveltetéséért a' Radikális Wighok' nyomtató sajtóikból majd fognak elég sok bölts tudományok az álló sergekről 's az Országlószéknak önn' kénye szerént való hatalmárol világ élejébe jöni. A' mi ezen tudományokra való feleletünk nagyon rövid fog lenni. Mi csak azt fogják felelni: „Hogy a' Régens és eme' Ministerek, kik a' Radikalistoknak minden bölts jövendőléseik 's meg nem szünő ellenmondássok' trutzára, ezen országnak a' külső hadakozásokban legnagyobb gyozedelmeket szerzettek, itthon sem fogják Constitúzióinkat, szabadságunkat, 's Monárchiánkat, a' maga' nagyságának 's gyozedelmének tetős-tetéjén, egy revolúziós haramiákból álló bándának játékára kitenni.“

* * *

Azt tartják, hogy az Oktober' 14-dikén a' Jorki kastély' Udvarán tartatott

népgyűlés leg többet tett arra, hogy a' Ministerek olyan hathatós eszközöknek elővétettelését szükségesnek tartották, a' melyenkről a' Londoni Kurir feljebb beszélt. Ezen gyűlés azért leginkább nevezetes, hogy a' Yorki Grófság' Fő Politziai Bírāja' meghatalmázására 's felvigyozásáa alatt, 's nem csak hogy az ő jelenlétében, ment véghez, hanem, hogy a' gyűlést is ő maga nyitotta ki közönséges beszéd-tartás által, 's hogy azok a' Lordok, Grófok, 's néhány egyéb nagy emberek is, kiket közlelbbi levelünkben megneveztünk, 's a' kik többire mind a' *Whigh* részhez tartoznak, oly beszédeket tartottak, mellyeket a' Ministerek töllök egyáltalában nem vártak volna. — Azemlitett Politziai Fő Bíró beszédében, mellyel a' gyűlést kinyitotta, ily szavak fordultak elő: — Ő ezen gyűlést a' hozzá benyújtott kívánságra annyival örömelebb összehivatta, minthogy ő örökké úgy ítélte, hogy ezen Grófságbéli Fő és Alacsony rangú lakosoknak egymással egyeségben való életjek által a' közönséges békességnek és boldogságnak fenn-tartatása legbizonyosabban megeshetik.“

A' Grófság' Politziai Fő Bírāja (Fő Scheriffje) után Herczeg Norfolk beszélte: — Minthogy ő, azt mondja, közönséges helyeken való beszédeket tartani nem szokott, tehát legelőbb is engedelmel kér a' néptől. A' Manchesteri történetről megvallotte, hogy ezen erőszakitétel által a' nép' jusai megsértődtek, Fájdalom, hogy ezen heves és hebehurgya tselekedetet a' Korona' Ministerei is helybehagyták. Az ő itélete szerént (ezek mind a' Herczeg' szavai) az Angliai revolúziónak idejétől fogva nem mutatott ezen Ország' Historiája a' nép' jusai' ily megsértetésseknek példáját. A' beszéd után külömbkülömb jóvállásokat olvasott fel ő Herczegsége, mellyek mind oly tulajdonságuak voltak, mint a' mi-

Iyenek mostanság a' több efféle gyűlésekben tétettek és meghatározottak. Végezetre kérelem határozottatott a' Régens Princzhez a' Parlamentum' összehívattatása 's a' Manchesteri történeteknek megvizsgálattatása eránt. (Még ekkor 'hát nem hivattattak volt meg a' Parlamentum' tagjai az öszszegyülekezésre; vagy is inkább még ekkor talám *Yorkban* nem tudták azt; mert bizonyos az, hogy a' Parlamentum összehívattatásáról szolló Proklamátzió, Oktobernek 11-dik napján a' Király 59-dik esztendejében van dátált tva, 's *Londonban* Oktober' 12-dikén hirdettetett ki.)

Még a' tartatása' módja is nagyon különös volt ezen *Yorki* népgyűlésnek. Így ír rolla röviden egy *Yorki* tudósító Oktober' 14-diken: —“

„Tegnap nagy mozgások valának városunkban, 's estvére ide érkeztek Grof *Fitzwilliam* (a' *Yorki* Grófság' Fő Hadnagya), Lord *Milton*, Herczeg *Norfolk*, Grof *Surrey*, több más előkelő *Wigh*gekkel (a' Mérséklett Monárkhia' barátjaival). Ma reggeli 6 órakor dob 's trombita harsogások jelentették, hogy a' *Leeds*, 's *Dembury* és ezen Grófságnak egyéb vidékebéli néptsoportok is megérkeztek. Ösztályonként 's karonfogva léptettek-be a' városba. Minnyájoknak egy egy butykos bot volt kezében. A' fel-léptetés 9 órakor kezdődött-el, muzsikai karokkal, 's ezen kedvelt énekkel: *God save the King, és Rule Britannia!* Minden ének nagy örvendezéssel és kialtozással kezdetett-el. A' kastély' udvarára valami 5000-ren tértek-be, kik közt aszszonyok és gyermekek is sokan voltak; 15, fekete fátyolos zászlót, meglehető's tsinos ruhájú férjfiak vittek. Az utzákon való le's fel járkálás 12 óráig tartott. Azon Fő Személlyek, kiknek kívánságokra a' *Yorki* Grófság Fő Scheriffje a' gyűlést tartotta (tudni illik a' nevezett Grófok, Lor-

dok, 's egyebek) a' kastély' udvarán annak szemöldökével általellenben egy állásra mentek-fel, a' honnét beszédjeiket tartották. A' kastélyon kívül is reá-mehetett az öszszesereglett emberek' száma valami 20 ezerre.

A' Király' nevében a' Parlamentumnak idő előtt való összehívattatása végett kiadott Proklamátzióra nézve ily megjegyzést adott-ki a' *Londoni Kurir* a' *Morning-Chronicle* ellen: — „A' *Morning-Chronicle* azt gondolja, hogy a' Ministerek, engedésből hívták volna meg a' Parlamentumot az öszszegyülekezésre, minekutánna megijédtek attól, hogy a' *Wigh*gek némelly helyeken magokat a' Radikálisokkal öszszetsatolván, a' Manchesteri történeteket illető kérdést vitatni kezdték. De ne képzeldődjék ám ekképpen a' *Morning-Chronicle*; el ne bizza magát ezen fundamentum nélkül való képzeldődéssel: ne gondolja, hogy valami nevezetes dolgot fedezett-fel. Nem azért gyűl ám öszsze a' Parlamentum, hogy néhány *Wigh*geknek, kik magokat a' Reformistákhoz tsapták, hizelkedjék, vagy is hogy őket ismét megnyerje: hanem hogy a' *Loyal*is polgárok' természeti és igasságos meghívásának, kik a' békételeneknek revolútzións plánumaik ellen való oltalmaztatást kívánnyák, elegettegyen. Igaz ugyan, hogy a' fennálló törvények már (a' Régens Princznek minapi Proklamátziója által, mellyel a' fegyveres öszszegyülekezéseket, fegyveres gyakorlásokat 's a' többi, megtiltotta, 's azon rendelés által, hogy a' Státus' fegyveres erejének száma 10,000 Veteránusokkal 's 11,600 tengeri katonákkal neveltessék) már mondom erősebbekké tétettek, de nem a' nélkül ám, hogy a' sokaság ezen eszközöknek elővétettecékért indulatos kialtozásra ne fokadott volna, 's azok ellen a' nyomtató sajtók is ki ne' keltek volna. Hogy tehát a'

Végrehajtó Hatalomnak ezen eszközökért történt, idő előtt való gyaláztatása, megszűnnyön, 's hogy a' Constitúzió, a' Thronus, a' Morál, a' házi boldogság, egy szóval a' köz Jó, megoltalmaztathassék, oly eszközhöz kelle nyulni, a' melly által ezen igazságtalan gyaláztatás megszüntetődjön. Ez az oka a' Parlamentum összehivattatásának; az ő legszentebb kötelessége, hogy ily környülállások között hasznos eszközöket találjon-fel. Egyébránt egészen bizonyosokká tehetjük olvasóinkat affelől, hogy a' Parlamentumnak összehivattatását semmi féle Finantziái okok nem parantsolták."

Alább ismét visszatervén a' Kurir a' Finantziára, ekképpen szoll: „Adná Isten, hogy a' mi *Radikálisaink* tsak a' mi Finantziánk ellen kelnének - ki, vagy szállanának táborba! Igy mi semmit se' félhetnénk az általok való megtámogatástól. De más módon törnek ám reánk; más állásból támognak-meg, hogy ők könnyebben győzedelmeskedhessenek, mi pedig annál bajosabban védelmezhessek magunkat ellenek. Ők a' lelket és nem a' testet támadják-meg. Az Ország' törvényeinek és Religiójának felforgatásán iparkodnak — midőn színből a' tsukorra theára, a' spiritusos italokra, 's fűszer-számokra vettett vámfizetések ellen deklámálnak. Ugyan lehet-e' Angliában tsak egy okos Whig olyan, ki az első tekintetre által ne' látná, hogy ezek a' Radikálisok, a' kávéról, tsukorról 's a' többiről való lemondást, 's a' szabadság és Constitúzió mellett való buzgást, tsak mint a' katonák a' tsatázásbéli mesterségeket úgy használják ellenünk, azért, hogy valóságos célzásokat eltitkolhassák? Revolúziót akarnak ők tsinálni, éppen olyan Revolúziót, mint a' milyent az Orleáni Herceg tsinált volt Frantzia Országban. Ő és az ő Segítői, ha még életben volnának, most né-

künk ezen tekintetben legjobb útasiásokat adhatnának."

A' Kurir, mint Ministeri vagy hivataloszerént való újságjelenti azt is, hogy, Gróf Fitzwilliam, azért, hogy Whig létire 's mint Lord-Lieutenant a' Yorki Grófság' Radikálisaihoz tsatolta magát 's gyűléseikben nem tsak megjelent, hanem ott beszédet is tartott, 's a' Ministereknek a' Manchesteri történetek eránt kimutatott magokviseletét oltsárlotta, ezen Grófságnak Lord-Lieutenantságából letétetett légyen. Az ő letétetésiért nagyon ditséri ezen Kurir a' Ministereket: — „Azon munkás részvétel által, úgymond, melyre magát ezen Lord, a' mostani kritikus időben arra réavétettetni engedte, hogy az ő kormányozása alatt lévő Grofságban egy ily népgyűlésre célzó Meghívó Hirdetést tulajdon névével aláírjon, annak közönségessé tétetettését elő segittse, hogy azon gyűlésbe személyesen megjelenjen, a' jóvállásoknak és a' Princzhez intéztett kérelemnek készítésében munkás társ legyen, 's hogy ekképpen mind ezeket a' revolúziós mesterkedéseket a' közönség előtt nyilvánvaló módon helybehagyja, szükségesképpen ketté kellett annak a' fontos egygyetértésnek szakasztatni, melynek az Országlószék és egy Lord-Lieutenant között mindenkor kivanatos dolognak kell lenni, oly kritikus időben pedig mint a' milyenben mi élünk, elmulthatatlanul fenn kell állani. Két fő tiszti Karoknak, milyen az Országlószék 's egy Lord-Lieutenantság, lehetetlen egy kézre dolgozni, mihelyest egymással ekképpen ellenkeznek. Erre nézve telyes lehetlenség vala az, hogy Gróf Fitzwilliam a' maga Fő - hivatalában egy oly szempillantásban megmaradhasson, midőn az egész Országának boldogsága kívánnya, hogy annak megoltalmaztatásán a' Stá-

tusnak minden féle ereje, megosztás nélkül, egy szívvel lélekkel iparkodjék.“

A' Londoni Radikálisok a' magok gyűléstörtéssokat, mellyet Oktober' 20-dikára határoztak 's ugyan akkorra ki is hirdettek vala, azolta megváltoztatták 's November 1-ső napjára tették által. Azon vidékeken, a' hol ezek a' nemszűnő népgyűlések divatjában vagnak, mindenek felett pedig a' Lankashirei nagy uradalmaiban, a' jószágárendások 's egyéb tulajdonosok nagyon megfélemlettek, mellyenézve puskákat vásároltatnak össze 's embereiket fogyverbe öltöztetik, 's egyéb minden féle előrevigyazásbéli és oltalmazó eszközöket elé kezdetek venni, 's minden esetre készen tartják magokat.

A' Statesman ekképpen szoll: — „Az úgynevezett Radikálisoknak kilentz tized része jó szívvel megelégedne csak valamelly mérséklett reformáltatódással is: ellenben ha ezt sé nyerheti meg, már így hiábavaló fog lenni a' tulajdonos lakosoknak minden felfegyverkezése, 's a' Radikális sergek közzé való bevágása; ez által őket jó útra nem fogják téríteni, sőt a' rosszat még rosszabbá fogják tenni.

Tudtára esvén az Országlószéknek, hogy November' 1-ső napján a' Westmorelandi, Durhami, 's Lankasteri Grófságok is oly gyűléseket akarnak tartani, mint már a' Yorki 's Cumberlandi Grófságok tartottak, 's attól tartván, hogy mivel mind egy napra vagnak határozatva, talám éppen ezen napra legyen a' nyilvános felzúdulás is határozatva: erre nézve előrevaló vigyázásból puskákat osztatott-ki a' gazdagabb tulajdonosok és Fábrakások között, a' végre, hogy magokat a' Radikálisok ellen védelmezhessek.

* * *

Hadi Titoknok. Minister Lord Pal-

merston ilyen meghívást hirdettettki: --- „Mind azok a' tisztek, kik a' Királyi Veteránusoknak Batalionnyokhoz tartoznak, 's neveik a' penzióon lévő tisztek' laistromába beirattatva találtatnak, meghívattatván, oly rendelés szabattatik elejibe, hogy a' magok Adresseiket (az arról való utásitást, hogy hol laknak), Londonba, a' Hadi Ministerium' Cancellariájához, küldjék-be.

A' Kirir, midőn ezen Meghívó Hirdetést közlőtte, ily megjegyzést vetett utánna: — „Mi reménljük, hogy a' Tiszturak ezen meghívattatásnak haladék nélkül engedelmeskedni fognak — *mivel-hogy a' Reformálók által November' 1-ső napjára mind egyszersmind összehívattatott gyűlésekre nézve, szükségesképpen megkivántatik, hogy az ő gonosz planmaiknak semmivételtethetessek végett, minden eszközök készen legyenek.*“

* * *

A' Londoni Radikálisok November' 1-ső napján *Finsburg-Squarre* nevű piatzon akorják tartani a' magok gyűléseket. Hanem valami *Emmanuel* nevű ember kihirdettette az újságlevelekben, hogy az a' piatz, vagy inkább pusztaság, az ő tulajdona legyen, melyre nézve ő meg nem szenvedni, hogy a' nép ott gyűlést tartson. *Emmanuel* a' Magistratussal is közlőtte a' dolgot, és ez megígérte néki, hogy, ha kivánni foggja, segedelmet fog néki adni arra, hogy a' népnek azon piatzon való összegyűlését megakadályoztassa. *Thistlewood* ellenben a' Londoni Radikályok Boztogsága' titoknokja azt mondja, hogy a' nép ugyan megismeri azt, hogy néki minden magános tulajdont legszentebb módon megbetsülni legszorosabb kötelessége: hanem, minthogy mindenek előtt tudva van az, hogy azok a' nagy piatzok

vagy pusztaságok, mellyek Londonban az embereknek egy nagy pestis által okoztatott kihalása által lettek, azolta mind a' népek engedettek közönséges haszná-
lásra; 's ekképpen a' jelenlévő esetben se' lehet a' népet meggátolni abba, hogy ezen piatzon öszszegyülekezessék.

Szent Ilona.

„Egy Belgiumi Ujság (így szoll a' Bavariai közönséges Ujság), a' kutfőt, melyből meritette, meg nem nevezvén, ily tudósításokat közöl Napoleonról: — „Napoleon olykorolykor hozzá szoll az Európában folyó dolgokhoz is, és nagyon okosan itel felőlök, ámbar nem minden Európában folyó történetekről lehet tökéletesen tudósittatva, minthogy az Ujságokat nagyon rendetlenul kapja. — Europa, úgy mond ő, Constitúziókat kíván, 's a' Képviseleti Systema lábra fog kapni, akarmint törekedjenek némelyek ellene; kik a' Liberális gondolkodással egygyütt haladni nem akarnak, meg fognak miatta romlani“ — Napoleon boszszankodván öriztetése' módjáért, 's azért a' házából ki se' menvén, 's így majd semmi mozgást nem tévén, naponként vastagodik. Egyéb eránt minden régi szokásait tartja most is; tsak az evésre van meghatározott ideje, egyebet mindent akkor tesz, akkor fekszik-le, akkor kél-fel, akkor dolgozik, mikor kedve érkezik hozzá Magakeveset ír, inkább diktál. A' Históriák és Románok olvasásának kedvesebb tárgyai. Az utolsók közzé szám-
lál bizonyos *Szent Ilonai* Kézirást, a' melly, mint maga Napoleon magát kifejezi, egy, igasságokból és tévelygések-
ből álló kevest, a' mellyet valaki oly ember írt, a' ki ötet esmerte is nem is, 's a' ki nem minden ötet illető dolgok felől volt egyformálag jól tudósittatva; de azonban a' melyben sok oly dolgok is találtatnak felölle, a' mellyeket nagyon keves ember tud. Mondják, hogy az az

író, ki ezen kézirást készítette, egykor valamelly nagyon magasztaló Ódát is készített volna Napoleonról, melyre ő most vissza emlékezvén, részint ezen íráshoz is azon Ódáért volna ily nagy vonszódással.“

Spanyol Amerika.

Az Uj-Orleáni tudósítások szerént a' Teksási Revolútziót valami Long nevű (nem írják mitsoda nemzetbéli) Generális kormányozza. Mandják, hogy Spanyol Generális Aréondo 1500 emberekkel útnak indúlt ellene a' Sabine vize felé, a' hol ugyan Long eleintén tsak 500 emberekkel tanyázott, hanem segítségére, Generális Lafitte 500 embereket viszen Galvestownból. Azt is mondják, hogy nem tsak az Indusok, hanem a' Natchitochasi előkelőbb emberek is mind véle tartanak, 's készeknek ajánlották magokat, ha úgy fog kívántatni, a' mellette való felkelesre.

* * *

Az insurgenseknek Új-Grenadában való szerentsés előhaladassokat (ha szintén ezen tudósítások regibbek is, hogy sem már *Santa-Fének*, a' fő városnak, elfoglaltatásáról szollhatnának) mind a' Spanyol Vice-Kiralynek, a' ki Monpor felé vette onnét futását, Kärthágenába érkezett tudósításai, mind pedig a' Bolívar' maga' leveleji is, mellyek tölle Angusturába érkeztek, kétségenkívülvalóvá teszik. Megvallja maga Bolívar azon levelében, mellyet Jun. 30-dikán indított útnak Angustura felé a' Vice-Elölülöhöz Zeához, hogy az ő szerentsés előreváló haladóssok néki magának is nagyon tsudálatosnak tettzik, midőn azt meg-gondólja, hogy, melly nagy terhekkel kellett néki küzködni, mig a' Cordilleras' hegyein seregeit általvihette; hanem éppen ezen terhek, mellyekkel Bo-

livárnak küszködni kellett, voltak azok az indító okok, mellyek a' Spanyol Vice-Királyt abban a' veszedelmes batorságban elalatták, hogy a' szükséges készüléteknek megtételését elmulassa. Bolívarnak ugyan, mikor Új-Granadába beérkezett, nem volt több 2000 katonájánál, ágyuzókészületeit pedig, míg a' hegyek között 's a' kiáradott vizeken általment, mind elvesztette, tsakugyan még is teljes reménsége volt az erant, hogy Új-Grenadában megmaradhat, minthogy az ott született nép véle tartván, sokan szolgálatot válloltak nálla — Devereux, English, és Elsom nevű Obersterek, nagyon jó, sőt legjobb szolgálatot tesznek a' Bolivar' seregeinél: de ők is reménlhetik, 's reménlik is, hogy szolgálatjokhoz keppest való megjutalmaztatást fognak találni ezen új Egyesült Státusok' földjén. — Az Északi Amerikai Egyesült Státusoknak Non-such nevű hajója Augustus' 5-dikán Augusturához kikötvén, azt a' szomorú hirt vitte oda, hogy ő az Északi Amerikai Státusoknak Perry nevű Commodorjokat, mint Biztost vitte oda a' Venecznelai Congressushoz szolló izenetekkel 's levelekkel, de a' ki, minekutánna Augusturában dolgát végezte, 's az Oronokó vizén lefelé evezett volna, magát meghütötte 's hideglelést kapván a' miatt meghalt, 's a' viz' torka' partján katonai tisztelettel rangjához illő módon eltemettetett. Mondják, hogy az ő ide való küldtetésének a' Veneczuelai egyesült Státusokra nézve kedvező tárgya lett volna, melynek következése szerént ezen Státusok az Adams nevű hajón két Biztosokat küldöttek-el Északi Amerika felé, hogy annak bizonyos kikötőhelyeiben, mellyek nékiek megneveztetve vagynak, az ott számokra készen álló külömbkülömb hadi készüléteket által vegyék.

A' Londoni Kurir ily szókkal emlékezik Santa-Fének Bolívar által lett elfoglaltatásáról, egy Sz. Tamási levelezője után, a' ki ezen történetről Sept. 24-dikén irt hozzá: — „Bolívár, kiről úgy itéltünk vala, hogy az essős időnek elkövetkezése miatt újjában meg fog gátoltatni, benyomult Új-Grenada' belső részeire, 's ötszöri tsatázás után, mellyek közzül az elsőben nem volt szerentsés, a' fő várost, Santa-Fe-de-Bagotát, elfoglalta: de tsak annak köszönheti boldogulását, hogy ezen tartomány' lakosai, mihelyest az ő közelgetését megtudták, azonnal mind felkeltek és hozzá tsatolták magokat. — A' Morning-Chronicle ellenben még egy kevésbé bizontalannak tartja ezen tudósítást, 's meginti olvasójit, hogy még egy keveset várokozának, minekelötte teljes hitelt adnának neki.

Spanyol Ország.

Kadiksban naponként kegyetlenebb a' Sárgahideg pusztítása, a' helyett hogy szünne. Október' 5-dikén 9152-tőre; 6-dikán 9493-ra; 7-dikén 9619-re hágott a' betegek' száma; 5-dikben meghaltak 60, 6-dikban 82, 7-dikben 75 betegek. — A' Madridi lakosok nagyon félnek, hogy oda is be talál kapni ezen rettenetes nyavalya.

Tizenkét Kapitányok, kik azért mentek volt Kadiksba, hogy az Amérikába rendeltetett seregeknek hajóra ülését munkába vegyék, két nap alatt mind a' Sárgahideg' áldozatjává lettek.

Némelly Frantzia újságlevelekben az erőssittetik, hogy ezen nyavalya, melly Spanyol Országban ily nagy pusztításokat teszen, nem Sárgahideg, hanem valóságos pestis legyen, de a' melly erősítésnek semmi féle Spanyol tudósításokban nem találjuk nyomát.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

H í r a d á s.

Ama derék Hazasi *Dugonics András*, Királyi Tanítónak holtá után kézírásban maradt munkája ezen Tzim alatt: *Magyar példa beszédek, és Jeles ejtések*, mellyről már ez előtt, a' Könyvhöz hasonló formában Tudósítást közrebetsájtottam, a' Sajtó alatt izzad, és szent *József Pesti Vásárra* el készül. Fel megy az egész Munka 40 árkusra, az árra pedig 5 fl. 20. xr. Subscription kívül 4 fl. kiknek tehát oltsóbban megszerezni kedvek vagyon, tisztelt Neveiket a' jövő Új esztendeig küldjék bé hozzám, hogy a' Suberibens Urak' Neveiket örökemlékezetre ígéretem szerént ki nyomtathassam. Költ Szegeden Szent Mihály Havának 28-dik Napján 1819-dik Esztend.

Grünn Orbán
k. priv. Könnyomtató.

T s á r d a - á r e n d a.

Az *Apai Pustán*, Kun-Sz. Miklóson felül fél óránnyira, a' Posta-útban fekvő Tsárda, vagy tsak 40—50, vagy pedig 8—9 száz hólányi Szántó földel, kaszállóval, legelővel és nádas réttel egygyütt, árendába fog adatni a' jövő Sz. György-naptól-fogva, 3 vagy több esztendőre, kótyavetye által, mely Kun-Sz. Miklóson, a' nagy Vendégfogadó' Kávé-házában fog tartatni Növember' 30-adikán.

Épületek, mellyek eddig vesztiben voltak, de most mind megújittatnak (az udvar is bekerítettik), lasznek hozzá —

1. A' Kortsmahár, egy nagy és egy kis szobával, konyhával, hamarával és pintzével.

2. Egy más ház, 2 nagyotska szobával és konyhával; melynek eddig az Uraság vette hasznát.

3. Két istálló, minsegy 20 darab marhára.

4. Szekérszin az udvar' közepén. — Azonkívül; Kút és nagy Kert.

Valamint az ételt, úgy az italokat is maga szerzi-be az Árendátor. A' legelő pedig legfontosabb, mivel' ott, korán-tavasztól késő őszig, ménes-számra legeltetnek a' Pestre seregestől járó Batskasági, Bánati és Alföldi Szekeresek. — Az Árendátor a' Kótyavetyén le fogja fizetni az árenda' negyedrészt ezüstben, vagy annyi értékű papirosban; mely Sz. György-napján, 1820-ban, az első fértály-esztendőbe számláltatik.

Ugyanakkor árendába fog adatni külön, a' tsárdához legközelebb fekvő sziget, az úgynevezett *Kunállás*. Marhatarató, vagy marhát szaporítani akaró embernek mind-a'kettő leghasznosabb volna. — Tanáts-kérdeni; nem a' tsárdához, hanem a' környékbeli emberekhez kell folyamodni. — Az idén, legnagyobb-reszént ajándékban, vagy szolgálat-bérben van adva ez a' tsárda, az Uraságnál Gazdai szolgálatot viselő, embernek.

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czédulában: —
Nov. 5-dikén 249 $\frac{3}{8}$ — 6-dikén 249 $\frac{5}{8}$ — 8-dikén 249 $\frac{3}{8}$ — forintot.